

Styret i Sparebank 1 Østlandet
Postboks 203
2302 HAMAR

VÅR REFERANSE
13/10748

DERES REFERANSE

DATO
03.02.2020

Endelige merknader - IRB-tilsyn

Finanstilsynet gjennomførte stedlig tilsyn i SpareBank 1 Østlandet 30. januar 2019. Tilsynet var en del av Finanstilsynets løpende oppfølging av bankens bruk av interne modeller for beregning av kapitalkrav for kredittrisiko.

Til grunn for disse merknadene ligger Finanstilsynets foreløpige rapport datert 1. juli 2019 og styrets svarbrev av 27. september 2019.

Finanstilsynet har følgende merknader etter det stedlige tilsynet:

Oppfølging av tidligere IRB-tilsyn

Etter tidligere tilsyn har Finanstilsynet påpekt at bankens praksis for misligholdsmerking kan føre til underrapportering av mislighold, jf. brev av 14. desember 2018. Styret svarer at banken arbeider med implementering av misligholdsdefinisjon i forbindelse med ny EU-standard for definisjon av mislighold, herunder systemer for å fange opp kunder som trolig ikke vil kunne innfri sine forpliktelser ("unlikelihood to pay"-kriteriet i kapitalkravsforordningens art. 178). Styret viser til at etter deres forståelse, er ikke intensjonen med EU-standarden å øke kapitalkravet. Finanstilsynet vil påpeke at EBAs retningslinjer for misligholdsmerking er en presisering av misligholdsdefinisjonen i kapitalkravsforordningen. Dersom bankens tilpasning til denne innebærer at flere engasjementer anses misligholdt, bør dette medføre endringer i kalibreringen av bankens modeller for misligholdssannsynlighet (PD).

Beregning av observert tapsgrad

I foreløpig rapport påpekte Finanstilsynet usikkerhet i bankens beregning av observert tapsgrad (LGD), og særlig at uavklart mislighold ikke inngår i beregningen, og at dette kan innebære at tapsgradene undervurderes. Styret svarer at beregningsmetodikken for observert LGD vil være en del av bankens arbeid med misligholdsdefinisjon. Finanstilsynet legger til grunn at banken vil ta høyde for usikkerhet i beregningsmetodikken og forutsetninger i diskontering av kontantstrømmer, og inkludere uavklarte mislighold i beregning av observert LGD.

PD-modellen for foretak

Finanstilsynet viste i foreløpig rapport til at PD-nivået ved utgangen av 2016 og 2017 er lavere enn det langsiktige utfallet for PD. Finanstilsynet vurderte videre at det langsiktige utfallet ikke fremstår konservativt. Finanstilsynet påpekte også at forbedringer i gjennomsnittlige scoreverdier i nøkkeltallene som inngår i modellen kan ha større effekt på den målte risikoen enn den reelle. Det

framgår av styrets svar at disse vurderingene skulle behandles i valideringen i 2019. Finanstilsynet ber banken oversende den nye valideringsrapporten så snart den er godkjent i styret, samt styreprotokoll fra behandlingen av rapporten. Finanstilsynet legger til grunn at banken gjør en kritisk vurdering av PD-kalibreringen, herunder forutsetninger i nivå på langsiktig utfall, og følger opp med eventuelle tiltak.

LGD-modellen for foretak

Finanstilsynet viste til bankens valideringsresultater med knappe marginer mellom predikert og observert LGD for enkelte risikoklasser, og små eller ingen marginer i enkelte tilfriskningsklasser, samt at antatt verdifall for næringseiendom, varelager og driftstilbehør kan være undervurdert. Finanstilsynet påpekte videre at det følger av bankens tillatelse til bruk av dynamiske reduksjonsfaktorer at banken skal vurdere anslag på mulig verdifall i nedgangstid. Høy prisvekst og lav yield i eiendomsmarkedet kan tilsi økt anslag på verdifall i LGD-modellen. Det framgår av svarbrevet at styret er enig i at høy prisvekst eller høyt prisfall kan tilsi endringer i reduksjonsfaktorer for eiendom, og at en fornyet vurdering vil bli gjennomført i forbindelse med årets validering. Finanstilsynet legger til grunn at indikasjoner på underestimert følger opp med oppkalibreringstiltak i banken.

Utvikling i risikovekter

I foreløpig rapport viste Finanstilsynet til reduksjon i risikovekter og LGD som banken hovedsakelig forklarer med bedret sikkerhetsdekning. Finanstilsynet påpekte at usikkerhet i sikkerhetsverdier tilsier at risikoen ikke nødvendigvis er redusert. Finanstilsynet viste også til svakheter i etterlevelse av bankens rutinekrav for oppdatering og kvalitetssikring av sikkerhetsverdier for foretaksengasjementer. Styret svarer at banken har økt oppmerksomhet rundt kvalitet i sikkerhetsverdiene, og internkontroll på området styrkes. Styret peker videre på at avvikene i verddivurderingene kan gi undervurdering av sikkerhetsverdier, særlig i dagens konjunkturbilde. Finanstilsynet bemerker at dette innebærer at verdifall kan være høyere enn antatt, noe som tilsier endringer i reduksjonsfaktorer (jf. foregående avsnitt). Finanstilsynet understreker usikkerheten i målt sikkerhetsdekning og legger til grunn at banken kritisk vurderer endringer som følge av verdioppdateringer, endrede metoder for verddivurdering og i registrerte panteobjekter. Finanstilsynet fastholder at usikkerhet i verdier og metoder gjør at reduksjon i estimert LGD ikke nødvendigvis reflekterer tilsvarende endringer i faktisk risiko. På denne bakgrunn, og som følge av svake valideringsresultater, påla Finanstilsynet foretaket i vedtak av 14. desember 2018 en ekstra sikkerhetsmargin for LGD-estimatene.

Styrets behandling av valideringsrapporten og endringer i modellkalibreringen

I foreløpig rapport pekte Finanstilsynet på at det ikke framgår fra styreprotokoller at styret har godkjent bankens valideringsrapport eller vedtatt anbefalte tiltak. Styret svarer at administrerende direktør beslutter endringer med bakgrunn i valideringsrapporten. Valideringsrapporten gjennomgås i styrets risikoutvalg før styret orienteres om valideringsarbeidet. Etter Finanstilsynets vurdering tilsier styrets overordnede ansvar for IRB-systemet at styret godkjenner valideringsrapporter og vedtar modellendringer som følge av valideringsresultater.

Kopi av dette brevet bes sendt ekstern revisor.

For Finanstilsynet

Bjørn Andersen
seksjonssjef

Olga Andreeva
tilsynsrådgiver

Dokumentet er godkjent elektronisk og har derfor ikke håndskrevne signaturer.